

A török hódoltság hírmondója,
melynek külön Wikipédia-oldala is van!

A TABÁNI EPERFA

Schlosser Mátyás

A Tabán valamikor Buda hangulatos és bohém városrésze volt. Ugyanakkor a régi, apró házak a szegénység és az ebből következő nyomor, a bűnözés hátterül is szolgáltak... De mindez a múlté: a Tabán egykori helyén, a budai várral szemközti Naphegy és a Gellért-hegy oldalában, már a '30-as évek óta egy közpark zöldell.

Egy, az ezredforduló után készült felvétel. (evfaja.hu)

Mi maradt fenn hírmondónak az egykori Tabánból? Egy országosan is ritkaságnak számító fekete eperfa. Az, hogy mikor ültették a hegyoldalba, nem meghatározható pontosan. Egyes források szerint akár 300 éves is lehet. 1909-ben a Vasárnapi Újság azt írta: „Egy-két ilyen törökös vonatkozásra mutató házon kívül a törökvilág emlékeinek más hírmondói a fákon kívül itt már alig vannak. Ezek között is csak kettő olyan, melyről egészen biztosan meg lehet mértelei után állapítani, hogy gyökereit három-négy század előtt, talán valamely jámbor török rokonunk bocsátotta a föld alá. Eperfa mind a

A TÖRÖK IDŐKBŐL VALÓ SZEDKERFA.

TABÁNI KISKERTEK. — Balogh Rodolf felvétele.

„Este van, este van: kiki nyugalombal!
Feketén bólingat az eperfa lombja”
(Arany János: Családi kör)

”

A tabáni öreg eperfa egykoron egy ház udvarán állt, a kerítés felett átnyúló lombja az egykori Kőműves lépcső felé terült el – ezt régi fotók is igazolják. A mai lépcső már méterekkel arrébb található, mint akkoriban, és a vonatkozó házat is már rég lebontották.

kettő, egyik a Kör-utca 17. számú ház udvarán, nyolcz-kilencz, a törzsből kinyúló vastag ággal, melyek az egész udvart betöltik. A másik török világbeli eperfa a Kőműves-utca 11. számú ház udvarán látható.”

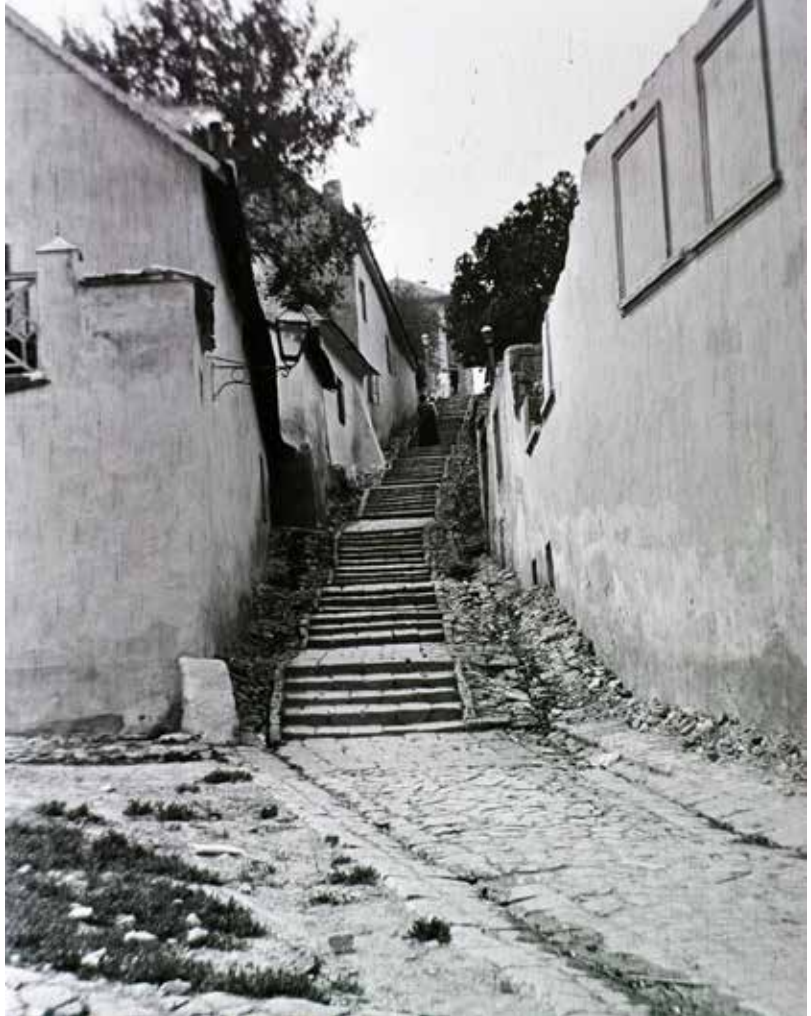
A közhiedelem szerint tehát a fát törökök ültették. Az eperfáról és a törökörről egy izgalmas helyi monda is

született. Buda ostromakor, 1686-ban játszódik: történt ekkor ugyanis, hogy a csata hevében a törökök a magyar sereg alhadnagyát: Ramocsay Endrét (1641–1746) elfogták. Gyorsan akartak elbánni vele, így a Fehérvári-kapu közelében lévő eperfára kötötték fel. De az eperfa a hadnagy súlya alatt meghajlott, a törökök pedig a nagy

zúrzavarban nem szúrták ki, hogy a magyar vitéz lábujjai már éppen a földet is elérik. A hadiszerecsse megfordult, Buda újra magyar kézre került. A benyomuló katonának a szorult helyzetben lévő Ramocsayt is megtalálták, majd azonnal levágták a fáról, így túlélte a saját akasztását! Ez a legenda is arra utal, hogy a tabáni öreg eperfát

még a törökök ültették el. Az bizonyos, hogy az eperfák őshazája tőlünk délkeletre van, onnan hozták be Magyarországra. Mégis valószínűbb azonban, hogy ez a török hódoltság után, Mária Terézia idejében történt, méghozzá a kor szellemében: selyemhernyó-tenyésztés ötlete nyomán. Egy 1771-es jelentés is igazolja ezt, miszerint a Tabánban biztosan ültettek eperfákat. A konkrét példány: a tabáni öreg eperfa egykoron egy ház udvarán állt, a kerítés felett átnyúló lombja az egykori Kőműves lépcső felé terült el – ezt régi fotók is igazolják. A mai lépcső már méterekkel arrébb található, mint akkoriban, és a vonatkozó házat is már rég lebontották.

A famatuzsálem kitartott a változó környezetében. Mára sajnos nincs jó állapotban, védelemre és szakemberek segítségére szorul, például

1912-es kép az eredeti Kőműves lépcsőről és a falak között megbúvó fáról. (Schmidt Albin/Forstepan)

”

A famatuzsálem kitartott a változó környezetében. Mára sajnos nincs jó állapotban, védelemre és szakemberek segítségére szorul.

Jelenleg támasztékokkal sikerült stabilizálni szerkezetét. (Saly Noémi/Wikipédia)

támasztékokkal, figyelmeztető és tájékoztató táblákkal, környezetének rendezésével próbálják megóvni. Alacsony ágai fáramászásra csábítanak: nagyobb fesztiválok idején előfordul, hogy a tabániak kicsi, de elhivatott csapata ilyenkor védő sorfalat áll körülötte. Továbbá hivatalosan az I. kerület védelmét élvezzi, szerepelt például az Ökotárs Alapítvány Év Fája versenyében is, ezért cserébe még mindig kihajt, virágozik, sőt: terem is. ■

Források:

fokert.hu/nevezetesfa/_201/ (Szerző: Viczián Zsófia)

hu.wikipedia.org/wiki/Tabáni_eperfa
 evfaja.hu/fa/2013/osoreg-tabani-eperfa